

збиранні матеріалу до "Тіней забутих предків" М.Коцюбинський був дуже вдячний своєму товаришу /VII, 39/.

В.Гнатюк відтворює історію написання цієї повісті, розповідає про студіювання письменником найрізноманітніших матеріалів, які мали йому послужити для твору.

Із спогадів В.Гнатюка про М.Коцюбинського постає образ високоінтелектуальної, делікатної, привітної, скромної людини безкорисливої аж до пожертвування, особливо чулої до чужого болю, палкого патріота, який "любив свій край і народ над усе, готов йому віддати всі свої сили, все своє знання, весь свій талант" /Спогади про Михайла Коцюбинського.-К., 1989.-с.176/.

Вчений торкнувся питання творчої лабораторії М.Коцюбинського, вміння письменником художньо обробляти матеріал, домагатись філігранної витонченості стилю, заглиблюватись у психологію персонажів.

ВАНДА ЧАЙКОВСЬКА

Житомирський педінститут

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК І МИХАЙЛО КОЦУБИНСЬКИЙ:

СПОРІДНЕНІСТЬ ДУШ І НАУКОВО-ТВОРЧИХ ІНТЕРЕСІВ

Листування між В.Гнатюком і М.Коцюбинським розпочалося 1899 року і тривало до 1913. У 1914 році В.Гнатюк у Львові опублікував 126 листів М.Коцюбинського зі своєю передмовою, яка була написана раніше, буквально через кілька тижнів після смерті письменника 17 червня 1913 року.

Розпочалось це знайомство, як офіційне ділове листування між письменником і дирекцією "Українсько-руської видавничої спілки", яка випускала в світ 7 томів його творів. З листів до В.Гнатюка, датованих 1899-1902 рр., ми довідуємось, що М.Коцюбинський цілком йому довірявся у справах видання своїх творів: "Даво Бам повне

право помістити в першому томикові ті праці /давніші / мої, які ви знайдете ..." /лист від 17 жовтня 1899 р./."Щодо порядку новел у 3-му т., то я згоджуюся на поданий Вами" /лист від 17 жовтня 1902 р./."Згода! Робіть так, як вважаєте потрібним і кращим" /лист від 17 листопада 1902 р./."Що ж до коректури, то Михайло Михайлович тут просив надсилати йому все і сам дуже скрупульозно перечитував.

Згодом стосунки між Гнатюком і Коцюбинським набирають більшої широти і теплоти. У листі від 23 лютого 1901 року Коцюбинський прохав В.Гнатюка вислати фотографію "і хоч таким способом побачити чоловіка, якого я так шаную, якому я стільки винен і такий вдячний!".

Зустрілися В.Гнатюк з М.Коцюбинським десь на межі 1905 року, коли письменник їздив на лікування до Берліна і був поїздом у Львові, бо в листі від 12 березня 1905 року він згадує про Львів, дякує за гостинність, тут згадується і неповторна Криворівня. Повертаючись назад, Коцюбинський не зміг знову завітати до Гнатюка, про що шкодує, а в липні 1905 року пише, що йому так хочеться бути разом, серед гір, над річкою, грітися на сонці, почути часом серед розмови цікаву, оригінальну коломийку". У грудні 1908 року М.Коцюбинський знову починає серйозно думати про Криворівню, про що сповіщає Гнатюка. Вдалося йому сди завітати "трьома наворотами в роках 1910-1912 /про це згадує вчитель Л.Гарматій/. І уже в листі від 17 липня 1910 р. Коцюбинський згадує ідею Гнатюка серйозно зайнятися вивченням Гуцульщини: "Ви мусите щось написати про гуцулів". "Забили Ви мені клин у голову, вони не дають мені спокою". 4 томи "Гуцульщини", 3 томи Д.Федьковича, вислані Гнатюком, власні враження від зустрічей з гуцулами в "язатимуть Коцюбинського з Криворівнею і допоможуть написати "Тіні забутих предків". Спогади

Гнатюка у передмові до виданих листів Коцюбинського свідчать, що письменник зібрав дуже багато цікавого матеріалу про гуцулів, але встиг створити лише "Тіні...", про що теж шкодує. Так само, згадує В.Гнатюк, не встиг він "нічого приладити до ювілейного збірника "Привіт Іванові Франкові в 40-ліття його письменницької праці".

В останніх листах до Гнатюка Коцюбинський мріє виїхати в Іспанію, а на літо до Італії і запрошує Гнатюка з родиною. Проте смерть скосила всі надії і розтоптала всі наміри. Коцюбинський все життя тягнувся до сонця і тепла. У Гнатюковім серці він віднайшов "багато сонця, од якого і тепло, і ясно його приятелям" /лист від 18 квітня 1911 р./ . Він знайшов у Гнатюка ту шляхетність і рафіновану інтелігентність, якою сам відзначався. Картки і листи від Гнатюка скрашували його життя: "Дістанеш таку картку ..., і вже не почуваш себе самотнім, бачиш, що є люди і ти межи ними людина. Якось тепліше стає...".

ВАСИЛЬ ВОЛОЧАЙ

/ Вінницький пединститут /

З ІСТОРІЇ ТВОРЧИХ ВЗАЄМИН

ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА І ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Академік В.Гнатюк представляє в історії української культури своєрідну Атлантиду, котра відкриває свою велич і великість тільки сьогодні. Разом з І.Франком, М.Драгомановим, М.Павликом він належить до тієї когорти вітчизняних діячів, які проклали аркобудні мости між літературними епохами і були водночас їх творцями.

Творчі взаємини В.Гнатюка і Лесі Українки - цілком недосліджена сторінка української літературної історії. Вони охоплюють 1898-1908 роки, мають непересічне значення для розуміння діалектики і глибини тогочасного літературного процесу.